

сти мене нещасного, прости! Я гнівав Тебе, Ти покарав мене тяжко. Я завязав долю сироті, а Ти був її батьком. Прости мою душу грішну, я буду лиш молити Твого милосерддя святого! (по хвили) Мені легко на серцю; як ніколи, так, легко! Марто, Іване, простіть мене! Нехай Бог благословить на віки! А тепер добрі люде, підведіть мене до церкви! Нехай ще і там помолюся Богу, та випрошу собі помилування. (Вспертій на двох парубках виходить вільно).

ІВАН: Великий Бог! карає, та дає каянне і прощення. Не довго жити Григорієві на світі; алеж-таки принаймній по смерті чекає його прощення. Марто! я доперва спізнав твоє серце, коли ти перша стала просити дядька, щоби лишився при нас. Забудьмо на все і будьмо його дітьми. А ви люде добрі, ви знаєте, що право повинно покарати його! Але ви бачили каянне та жаль; і так життя його не довго, простіть йому, нехай тайною лишиться то між нами, що ми чули від нього. А його хата стоїть порожня! Ось нагода добра! я відкуплю її від Григорія, а там заложимо собі читальню. Будемо жити в згоді та правді; нехай не буде межі нами злого, нехай благословить Бог село наше, як одну велику родину!

МАРТА: І нехай благословить цілу нашу зем-